

Warszawa, dn. 8 września 2005 r.

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Prof. dr hab. Andrzej ZOLL

RPO-506908-VI/05/MC

00-090 Warszawa Tel. centr. 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 827 64 53

Pan
dr Mirosław Gronicki
Minister Finansów

Otrzymuję skargi dotyczące opodatkowania podatkiem akcyzowym używanych samochodów osobowych sprowadzanych z krajów Unii Europejskiej.

Art. 9 Konstytucji RP stanowi, że Rzeczpospolita Polska przestrzega wiążącego ją prawa międzynarodowego, a art. 87 ust. 1 i art. 91 ust. 1 Konstytucji RP przesądzają, że źródłem prawa powszechnie obowiązującego w Rzeczypospolitej Polskiej jest, między innymi, ratyfikowana umowa międzynarodowa. Umowa taka po jej ogłoszeniu w Dzienniku Ustaw RP stanowi część krajowego porządku prawnego i jest bezpośrednio stosowana, chyba że jej stosowanie jest uzależnione od wydania ustawy. Konstytucja RP rezerwuje przy tym pierwszeństwo dla umowy ratyfikowanej za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie w razie jej kolizji z ustawami.

Rzeczpospolita Polska w chwili przystąpienia do Unii Europejskiej wyraziła więc zgodę, iż prawo Unii będzie stosowane wobec podmiotów podległych prawu polskiemu oraz że będzie ono miało pierwszeństwo przed ustawami w przypadku wystąpienia kolizji. Na te postanowienia Konstytucji powołują się skarżący się podatnicy podatku akcyzowego obciążającego obrót samochodami używanymi sprowadzanymi z krajów Unii Europejskiej.

Art. 2 Traktatu dotyczącego przystąpienia Rzeczypospolitej Polskiej do Unii Europejskiej stanowi, iż od dnia przystąpienia nowe Państwa Członkowskie są związane postanowieniami Traktatów założycielskich i aktów przyjętych przez instytucje Wspólnot i Europejski Bank Centralny przed dniem przystąpienia.

W związku z tym wspólnotowe prawo pierwotne, do którego zaliczamy m.in. Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską, jest od dnia przystąpienia Rzeczypospolitej Polskiej do Unii Europejskiej prawem powszechnie obowiązującym.

Zgodnie z treścią art. 90 ust. 1 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, Rzeczpospolita Polska jest zobowiązana do nienakładania na towary pochodzące z innych Państw Członkowskich bezpośrednich lub pośrednich podatków wewnętrznych wyższych niż te, które są nakładane bezpośrednio lub pośrednio na odpowiednie towary krajowe.

Ponadto art. 90 ust. 2 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską stanowi, iż Państwa Członkowskie powstrzymują się od nakładania podatków, które w pośredni sposób chronią produkcję krajową. Przepisy te zawierają zatem zakaz dyskryminacji lub protekcyjnego stosowania krajowego systemu podatkowego i mają charakter bezwzględny.

Skarżący się podnoszą, że Rzeczpospolita Polska nie respektuje prawa wspólnotowego, nakładając w art. 80 ust. 1 ustawy z dnia 23 stycznia 2004 r. o podatku akcyzowym (Dz.U. z 2004 r. Nr 29, poz. 257), na używane samochody osobowe sprowadzane z Unii Europejskiej podatek akcyzowy.

Obowiązek podatkowy w akcyzie w przypadku nabycia wewnątrzspółnotowego powstaje z chwilą nabycia prawa rozporządzania samochodem osobowym jako właściciel, nie później jednak niż z chwilą jego rejestracji na terytorium kraju, zgodnie z przepisami o ruchu drogowym.

W przypadku nabycia wewnątrzspółnotowego używanego samochodu osobowego podstawą opodatkowania jest kwota jaką nabywca jest obowiązany zapłacić za pojazd (art. 10 ust. 1 pkt 2 ustawy o podatku akcyzowym). Stawki podatkowe, które odnoszą się do samochodów osobowych nowych i używanych sprzedawanych zarówno w kraju jak i sprowadzanych z Państw Członkowskich, są stawkami progresywnymi wyrażonymi w procentach podstawy opodatkowania. Ustawa o podatku akcyzowym określa maksymalną stawkę akcyzy, która wynosi 65% podstawy opodatkowania na wyroby niezharmonizowane.

Obniżone stawki podatku dla samochodów używanych i nowych, które sprzedawane są w kraju oraz sprowadzane z Państw Członkowskich, zostały określone w rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 22.04.2004 r. w sprawie obniżenia stawek podatku akcyzowego (Dz.U. z 2004 r. Nr 87, poz. 825).

Rozporządzeniem tym określono stawki podatku w zależności od wieku i pojemności skokowej silnika samochodu.

W przypadku pojazdów rocznych i dwuletnich stawka wynosi 3,1% lub 13,6% podstawy opodatkowania w zależności od pojemności silnika. Zgodnie z treścią § 7 ust. 2 rozporządzenia w sprawie obniżenia stawek podatku akcyzowego, w przypadku sprzedaży samochodów osobowych na terytorium kraju oraz sprowadzanych w drodze nabycia wewnątrzspółnotowego oraz po upływie 2 lat kalendarzowych od daty ich produkcji, do obliczenia stawki stosuje się wzór wskazanych w tymże przepisie, przy czym stawka nie może być wyższa od 65% stawki maksymalnej wskazanej w ustawie.

Stawki podatkowe dla samochodów osobowych sprzedawanych w kraju jako nowe i używane są jednakowe w porównaniu do stawek dla nowych i używanych samochodów nabywanych wewnątrzspółnotowo. Jednakże ustawa o podatku akcyzowym dobitnie określa, iż temu podatkowi podlegają samochody osobowe niezarejestrowane na terenie kraju, zgodnie z przepisami ustawy o ruchu drogowym.

Rozporządzenie - w tym zakresie - jest kwestionowane jako sprzeczne z treścią art. 90 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, ustawodawca bowiem nałożył na używane samochody osobowe pochodzące z innych Państw Członkowskich podatek akcyzowy, w sytuacji gdy nie są odpowiednio obciążone tym podatkiem zarejestrowane na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej używane samochody osobowe, będące przedmiotem umowy kupna-sprzedaży.

Przepisy Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską zakazują wprowadzania przez Państwa Członkowskie podatków, które dyskryminują - w porównaniu z towarami krajowymi - podobne towary pochodzące z innego państwa członkowskiego. We wskazanej sytuacji mamy więc do czynienia z bezpośrednią dyskryminacją, gdyż podatkiem akcyzowym zostały obciążone jedynie używane samochody osobowe „z innych Państw Członkowskich” w porównaniu z krajowymi używanymi samochodami osobowymi podatkiem takim nieobciążonych.

Ten pogląd potwierdziło orzecznictwo Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości. I tak: za niezgodne z prawem wspólnotowym ETS uznał przepisy niemieckie, na podstawie których podatek był nakładany na mleko w proszku sprowadzane z Luksemburga, podczas gdy mleko w proszku produkowane w Niemczech nie podlegało temu podatkowi (wyr. ETS w sprawie C-57/65 Lüticke).

Wojewódzki Sąd Administracyjny w wyroku z dnia 25.05.2005 r. (sygn. akt I SA/Lu 77/05) uchylił zaskarżoną przez podatnika decyzję Dyrektora Izby Celnej w Białej Podlaskiej, w której skarżący podnosił m.in., iż art. 80 ust. 1 ustawy o podatku akcyzowym w związku z § 7 ust. 1 i 2 rozporządzenia w sprawie obniżenia stawek podatku akcyzowego jest niezgodny z treścią art. 90 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską.

Przepis art. 90 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską ma charakter bezpośrednio skuteczny, co pozwala jednostkom powołać się na ten przepis przed sądami krajowymi.

Wobec licznych skarg w tej sprawie proszę Pana Ministra o pilne przedstawienie stanowiska resortu oraz o informację czy i w jaki sposób konflikt ten będzie rozwiązany. Wnioski skierowane do Rzecznika zawierają bowiem „wezwanie” do zaskarżenia do Trybunału Konstytucyjnego wskazanego wyżej rozporządzenia.

/-/